

NÁRAY-SZABÓ GÁBOR

Közgyűjtemények és a természettudományok és technika társadalmi megismerése

Hölgyeim és Uraim, tisztelt Elnök Úr, kedves Kollégák!

Manapság minden állandóan változik körülöttünk. Kapkodjuk a fejünket, mert állandóan azt harsogják a reklámok, hogy dobjuk el azt, amit már megszoktunk, vegyünk valami újat, aztán azt is dobjuk el, aztán megint egy újat vegyünk. Eltűnnek a sarokról a megszokott kis bevásárlóhelyek, már nem tudjuk suszterhez vinni a cipőinket, hogy megjavítsa, és nem értjük ezt a rettenetesen gyors rohamot. Nem szeretnénk a maradiságnak a vádjával szembe kerülni, hiszen mi is akarunk valami újat, mi is szeretnénk változni, csak a kérdés, hogy milyen tempóban. Éppen ezért fontos, hogy segítségül hívjuk a tudományt és a történelemtudományt, mert ha valamit értő szemmel tanulmányozunk, akkor kiderül, hogy a világ fennállása során mindig megmaradt valami a régiből. A múltat nem lehet végképp eltörölni, mindig a meglévő, jól bevált megoldásokra alapoznak a következő generációk. Erre példák tucatjait lehetne felhozni, de én csak egyet mondok, s ez a kerék, ami évezredek óta fejlődött ki, talán egy fatörzsnek a megfelelő alkalmazása révén, talán másképp, és mára betölti a mindennapjainkat. Keréken utaztak a régi idők főurai a Kocs faluban előállított csodálatos szereken, a kocsin, de a mai autócsodák is keréken suhannak.

Az órákból már eltűntek a kerekek, mert elektronikus úton mérik az időt, de megjelent egy újabb alkalmazás, molekuláris szinten propellerek, a kerékhez hasonló kis szerkezetek adják át az információt. Úgy érezzük, hogy valamilyen formában kötődünk a régihez. Ez belénk van építve, az ösztöneinkbe, és eltesszük a nagymama vasalóját, vagy egy régi sárguló levelet, mert fontos az emlékezés. Valamennyiünk szíve földerül, hogy ha lemegyünk a millenniumi földalatti várócsarnokába és szemügyre vesszük a szép, 100 évvel ezelőtt készített vasoszlopokat.

A tudománytörténészek, és ezen belül a közgyűjtemények ápolói és művelői nagyon fontos letéteményesei a hagyományoknak, bár a társadalom látszólag nem becsüli őket. Mindig másra kell a pénz, és nem veszik figyelembe, hogy milyen fontos élmény gyerekeknek, felnőtteknek, öregnek egyaránt, hogyha szemügyre veheti régi nagyjaink munkáit, esetleg elcsodálkozhat azon, hogy egy 150 évvel ezelőtt készült berendezés még most is működik, és szeretettel hordozza végig a szemét egy jól kidolgozott korai szerszámon. A tudománytörténészek és a közgyűjtemények munkásai ilyen módon csak pénzmaradéokra számíthatnak, de tudniuk kell, hogy nélkülük nem lehetne igazán sem tudományt művelni, sem pedig a gyökereinket megőrizni, mert ők azok, akik számunkra megőrzik a régit. Azt az élményt nyújtják, hogy láthatjuk, mi történt korábban, láthatjuk, hogy nem a semmiből jöttünk, hanem mindig valamire alapozódik a mi létünk, van múltunk, erre lehet alapozni a jelent, ennek alapján lesz jövőnk is.

Én a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége elnöksége nevében köszönöm Önöknek ezt a munkát és azt kívánom, hogy kissé pesszimista szavaim a finanszírozásról ne váljanak valóra, és a jelenleginél, a korábbinál több és jobb lehetőségük legyen arra, hogy szolgáljanak minket, az egész magyar társadalmat.

Sok sikert kívánok a tanácskozáshoz.